

בשיתוף הקרן לירושלים

פרוסי

ספטמבר 2012 גיליון מס' 64

קופי סנאי בשכונת מלחה - האומנם!?

מידע סותר על מקום הימצאו של אחד הקופים, ואפילו ניידת משטרה שחלפה בסביבה, הצטרפה למרדף, הצלחנו לסגור על אחד מקופי הסנאי בחניון התת-קרקעי של הבנין הקיצוני. המראה היה מצחיק - רצנו אחרי הקוף הקטן עם רשת של צידי פרפרים, השתחננו אפיים בסיון לזנק וללכוד אותו ותושבי השכונה חייכו למראה עיניהם. בסופו של דבר, הצלחנו בכוחות משותפים, עם ילדי השכונה לדחוק את הקוף הצעיר לפינה ובהינף יד של הוטרינרית דניאלה נלכד הנ"ל ברשת. 1/3 מהמשימה הושלם. טלפונים נוספים - אין! אין זכר לשניים האחרים! החשיכה ירדה וקופים אין! למחרת בבוקר נפתר 1/3 נוסף מהתעלומה. קוף הסנאי השני, עשה את כל הדרך ל... אמא. הגעגועים וצער הפרידה היו גדולים על הקופי הצעיר והא פשוט ברח כדי לחזור לאמא. הוא עבר מצד אחד של הגן לצידו השני, קפץ מעל הגדר החשמלית והתאחד עם אמא. אבל לא לאורך זמן, אין ברירה אלא להפרידו שוב, כי המצאותו של המתבגר בסביבה לא מוצאת חן בעיניו של הזכר השליט. והשלישי - נמצא רק אחרי 3 ימים. נהג שנסע בסמוך לגן, מדווח למשרדי הגן כי יש קוף החוצה את הכביש הראשי תשוש ועייף בכיוון גן החיות. אחרי כ-15 דקות, הוא כבר היה בידניו עייף, כחוש, צמא ורעב. הוא הועבר מיידית למרפאה לטיפול דחוף, ולמחרת כבר התאושש כאילו לא היו דברים מעולם. מאז שלושה תחת "שמירה כבדה" במרפאת הגן, מתאוששים מחויות החופש הטראומטי שכמעט ועלה להם ביוקר ומחכים להעברה. חבל שהם אינם יודעים את מה שאנו יודעים - הם בדרכם לעתיד טוב יותר.

צילום: גיא עולמי

הם היו שלושה. שלושה קופי סנאי זעירים וצעירים. אפילו שם לא הספקנו לתת להם. שלושה זכרים צעירים, שלא נותרה לנו הברירה, אלא להפרידם משאר חברי להקת קופי הסנאי בגן החיות. כל זאת מכיוון שהם התחילו להתעסק עם הזכר השליט ובעיקר "לחטוף" ולהיות דחויים. רצינו להעבירם למקום אחר. עם עתיד קצת יותר טוב. מטפלי הקופים העבירו אותם לכלוב בידוד זמני, עד להעברתם מגן החיות. כבר אמרנו בעבר, יש כאלה שלא רוצים לעזוב את העיר ירושלים. זה היה נכון לגבי ליאור הג'ירף וזה כנראה נכון גם לגבי "שלושת המוסקטרים הצעירים". למחרת בבוקר, כשהגיעו עובדי משמרת הבוקר, הם הבחינו ב"ברייחה הגדולה". במשך הלילה, הצליחו שלושה לפרוץ חלק מהרשת של הכלוב הזמני, לצאת ולחפש את עתידם. תורני מחלקת הגינון גילו אותם יושבים על שער היציאה האחורי של גן החיות בשעה 07:45 ובשעה 08:00 כבר נעלמו עקבותיהם. לשרוד בחוץ זו משימה בלתי אפשרית לקופים כאלה. כעבור שעתיים ומחצה הגיע הטלפון הראשון. על הקו במשרדי הגן, היו תושבים משכונת מלחה הסמוכה - "יש קופים בגינה שלנו". שי, מנהל הגן ושמוליק, המטפל הראשי הועקו ובצוותא עם עוד כמה אנשי צוות הם יצאו לשכונה הסמוכה. זו היתה תמונה די סוריאליסטית, שלא לומר ביזארית. תושבי השכונה יצאו על נשיהם וטפס החוצה. בתחילה קצת חששו, מדובר בקופים, וחשבו להסתגר בבתיים. אבל היתה זו נעמה, הצעירה במטפלים שאמרה להם: "ברחו 3 סנאים שהם גם קצת קופים". כולם נרגעו והצטרפו למרדף. אחרי כמעט כשעה, כשבכל רגע מגיע

הזוג המוזר - בברלי ופרננדו

שאמרנו מוזר הוא... מהגעגועים והדאגה. שרון נבחרה להחליף את בברלי. בעבר היתה מטפלת במח' הציפורים, כך שאפילו היו לה יחסים סבירים עם הנ"ל וחשבה לחדש את קשריה איתו. כשרשרון ניגשה לכלוב הגדול של פרננדו להגיש לו את האוכל ולהוציא אותו לחלל המרפאה שם הוא רגיל לשהות, זינק אליה או יותר נכון עליה בפראות, תפס את אפה ליד העיניים באמצעות מקורו וסירב לעזוב. ולמי שלא יודע מדובר במקור עם עוצמה אדירה - מקור שמפצח אגוזים בקלות. שרון ניסתה להתגונן ולהדוף את המתקיף והצליחה להחלץ בקושי ובלוי צחוק, ברחת מהמקום מדממת בחזקה מאפה מחתכים עמוקים ליד העיניים. גבי הוטרינר של הגן נחלץ ראשון לעזרתה. אתה רואה וטרינר מטפל לא בבעלי החיים אלא במטפליהם. את פרננדו הדפו בחזרה לכלובו וסגרוהו בסורג ובריה. שרון מתאוששת עם שתי שריות עמוקות המעטרות את פניה. ברוח הימים האלה, פרננדו הושם בהסגר ובכתר. לא יוצא ואין איש בא אליו. על הכלוב שלו נתלה שלט אזהרה ובין היתר נכתב בשלט גדול: "את פרננדו להאכיל רק מרחוק", "הכניסה אסורה", יותר גרוע מאמצעי הבטיחות במח' האריות. עכשיו אנו שוקלים לשחרר אותו מנוכחותו, אבל החלטות כאלה יתקבלו רק כשתחזור החצי השני של הזוג המוזר. כשבברלי תחזור בריאה ושלימה נחשב את המשך צעדינו. ובנתיים החלמה מהירה לברלי, שרון ואולי גם פרננדו יתעשת בכלאו המאובטח.

בכל ביקוריכם בגן החיות בודאי ראיתם במו עיניכם: לאריות, לדובים לנמרים ולשאר בעלי החיים הגדולים והמפחידים, נותנים הרבה כבוד, אבל בודאי לא מפחדים מהם. והנה הקוד הזה נשבר בתקופה האחרונה, כל גן החיות שלנו פחד מ... תוכי. כן, תוכי. תוכי קקדו לבן העונה לשם פרננדו. פרננדו הגיע אלינו לפני שנים. תוכי קקדו מוחתם, גדל אצל בני אדם, שביקשו להפטר מהנ"ל, והעבירו אותו לגן החיות. כבר אז זיהו אצלו התנהגות מוזרה משהו... אולם בגן החיות היה נראה כי מצא מזון לתחלואיו. הוא שוכן באופן קבע במרפאה, צמוד לברלי מנהלת המקום, ומאז הם פיתחו חיי זוגיות מושלמים. הוא מחזר אחריה במרץ, מביא לה אוכל ממיטב המטבח המקומי, הוא נכנס להתפנק בתוך חולצתה והיא, בברלי, משיבה לו אהבה, מפנקת עד בלי סוף ובונה לו מתקנים חדשים. בימי קיץ חמים, היתה מרססת עליו נתזי מים צוננים, מלטפת אותו בגב ובראש, מדברים ביניהם שיחות עומק. אתה מגיע למרפאה ושומע שיחה ומחפש את השותף של בברלי לדו-שיח ומגלה שזה בסך הכל פרננדו התוכי. ככל שחיי הזוגיות הלכו והתחזקו, כך החל פרננדו להיות תוקפני ומזרה אימה. לכל זר שנכנס לחדרה של בברלי, שמור היה מופע אימים הכולל פתיחת נוצות ופריסת הציצית שעל ראשו, הזאת הראש בעצבים, צעקות מחרשות אוזניים ועד תקיפה פיזית של ממש - מקנא בטרופ. בשבוע שעבר יצאה בברלי לחופשת מחלה (ניתוח ברגל). פרננדו יורד מהפסים (לא שהיה עליהם בדיוק בשנים האחרונות, כפי

Beverly Burge, Section Head - Hospital/Quarantine

WINTER AT THE ZOO

Summer is winding down and hints of the coming winter are coloring the landscape. Preparations for the seasonal change at Zoo start early, usually around midsummer. The animal department section-heads do a thorough check of all the facilities, making lists of things that need to be repaired and equipment that needs to be replaced or ordered. Other department heads, such as Gardening and Maintenance also do inventory and plan out projects that can be done during the quieter time of winter. They are currently working hard on the new Australian Yard, slated to open this spring. The exhibit will feature animals and birds from Australia.

When all the lists are finished and all the plans made, meetings are held with the head keeper and the various department and section head. All factors are taken into consideration, from animal health and welfare to cost consideration. As you can imagine, sometimes these meetings can get, shall we say, exciting? The lists and proposals go from there to the head veterinarian and ultimately to the director of the zoo where the final decisions will be made. As summer progresses and the zoo gets busier, winter projects are put on the back burner while the staff devotes all their attention to our summer visitors. With the start of school and the decrease in visitors, attention returns to preparations for winter. Heaters are checked, both space heaters and in-floor units, storage facilities are cleaned and repaired to ensure that they will stay dry. Supplies such as hay and straw are ordered for delivery. In the hospital unit, donations of used towels and blankets are happily received. Heating pads and hair blow-dryers are checked in preparation for an influx of cold or wet animals. Invariably, the first rain storm brings on the birth of numerous grass-eater types, and some infants end up suffering from exposure, so they are brought to the hospital for warming and drying and then returned, when ever possible to their dams.

The health and welfare of the staff is also of importance, so winter clothes, jackets, rain-suits and boots are purchased and issued. The keepers and support staff are all given flu shots, both to protect the workers, but also to prevent sensitive species from being infected. Many years ago, before the flu vaccines were used, the entire chimp group got the flu from one of the keepers. As a result an active preventive program was started, including the use of an anti-viral medication called "Sambucol", whose use reduced the number and duration of colds and other viral infections by a significant percentage. By the time winter arrives, the zoo is fully prepared and the staff can face the cold season with peace of mind, assured that all our animals are safe and secure!

Here is wishing all of you sweet and peaceful New Year!

החטסינים נגמרו, החצבים פורחים
ורוחות הסתיו בפתח.

זה הזמן לבקר בגן החיות!

אחרי ימים ארוכים ועמוסים של קיץ חם וחגים מלאי פעילות, הנכם מוזמנים לבוא לגן החיות בימים הנעימים ביותר של השנה. בעלי החיים פעילים והפינוק הקסומות של הגן יפות מתמיד.

שימו לב!

בימי חוה"מ סוכות, בין התאריכים 12-17 לאוקטובר לא יתאפשרו חידוש ורכישת מנויים לגן החיות! בתאריכים אלה, בימי חוה"מ סוכות לא תפעל רכבת הגן.

שימו לב לתאריך בו פג תוקף המנוי שלכם ושל משפחתכם. חידוש המנוי במהלך חודשיים (בלבד) לאחר תום תקופת המנוי, יזכה אתכם בהנחה של 10% ממחיר המנוי. בבואכם לחדש את המנוי אנא דאגו לתמונות עדכניות בגודל 2/2 ס"מ, מספרי ת.ז. של ההורים, ותאריכי לידה של הילדים.

החל מה-3 לאוקטובר משתנות שעות הפתיחה של גן החיות, הגן יהיה פתוח: בימים א'-ה' בין השעות 9:00-18:00, בימי שישי וערבי חג בין השעות 9:00-16:30, בשבתות וחגים בין השעות 10:00-18:00. לאחר חג הסוכות, שעת הסגירה של הגן תוקדם ל-17:00.

צוות גן החיות וכל בעלי החיים עמו מאחלים לכולכם
שנה טובה ושלוה, מלאה בשמחה והתחדשות.

הכר את המתנדבים 5

נורמן כהן

נורמן הוא ותיק המתנדבים. אין ספק שגם המבוגר בהם, החוגג את יום ההולדת ה-80 שלו בשנה זו. כולנו מאחלים לו עד 120 בבריאות טובה.

נורמן ולולה, אשתו ב-51 השנים האחרונות, מגיעים לגן החיות ביחד: "אני לא יכול להסתדר בלעדיה" אומר נורמן. "היא מבשלת ואני מנקה... ומתלונן". נורמן נולד

בקובנטרי, אנגליה, שם, כפי שהוא מציין "100 התקפות אוויר גרמניות בלילה אחד במשך תקופת הבליון מחקו את העיר ואת חנות הרהיטים המשפחתית". כנער רצה להיות חקלאי. כדי להפוך לשכזה, תכנן לעזוב את הבית ולחיות בחווה, כדי ללמוד את

היד השלישית
פ י נ ת ה מ ת נ ד ב

העבודה. בינתיים, החוואי עזב את החווה ועבר העירה, ולכן אביו של נורמן חשב שראיית-חשבון יהיה מקצוע טוב עבורו. בתקופה זו כולם הצטרפו לצבא ולכן נורמן נשאר "כמו ילד טוב" בחנות המשפחתית החדשה. הוא הצטרף לצבא הבריטי ב-1942 וכחייל נחת בצרפת ב-D-DAY ולחם ברחבי אירופה. נורמן ולולה התחילו את חייהם המשותפים בבירמינגהאם. שם נולדו שלושת ילדיהם המשותפים ובשנת 1985 "עשו עלייה". "האמת היא שהייתי צריך לבוא לישראל ב-1947, כי כבר הייתי חייל מנוסה" אומר נורמן, "אך ילד טוב לא עוזב את הוריו המזדקנים ונוסע...".

ימי הראשונים בגן החיות היו מייד כשגן החיות עבר למשכנו החדש. נורמן עבד במחלקת אוכלי עשב, עד שחבילות החציר כמעט שברו את גבו. לולה עבדה בגן החיות לילדים (על לולה ניתן לקרוא בפרופיל מספר 59, מנובמבר 2002). ואז עברו שניהם לעבוד, בימי ראשון, תמיד בימי ראשון, בקליניקה, עם בברלי. תמיד בזמן, מאוד אמינים. הזוג כהן כמדריך גם סיורים באנגלית, בגן החיות. "אין עוד מקום שיכול להיות מהנה לכולם, כמו גן החיות", אומר נורמן.

מי החיה האהובה עליך? - "הלמורים", הוא עונה.

מה המוסיקה האהובה עליך? - "מוסיקת שנות ה-30-40".

האוכל האהוב? - "דגים וצי'פס, כמובן".

כולנו מאחלים לנורמן ולולה, לילדיהם ונכדיהם, שנה טובה ומלאה בריאות.

"החיים הם מה שאתה חושב ומה שאתה עושה מהם", אומר נורמן "וכל זה כתוב בתורה".

Norman Cohen

One of the old time volunteers. Defently, the oldest at the zoo, Celebrating his 80 birthday this year.

Norman and Lola, his wife for the last 51 years come to the zoo together: "Cannot do without her", says Norman. "She does the cooking and I do the cleaning and the crying". Norman was born in Coventry England and as he says: "100 German air raids in one night during the Blitz wiped out the town and the family furniture store". As a teenager he wanted to become a farmer. To become one he meant to leave home and live on a farm and learn the job. But the farm closed down and so his father thought that an accounting is a good profession. But then everybody joined the army, so Norman stayed as a good son in their new store. He joined the British army at 1942 and as a soldier he landed in France on D-day and was moved around Europe as needed.

Birmingham was where his life with Lola began, where their 3 children were born. In 1985 they made Aliya. "The truth is that on 1947 I should have come to Israel, I was a trained soldier wasn't I?, but a good son doesn't leave his old parents and goes away".

His first days at the zoo were right after the zoo had moved to its new location and Norman worked at the grass eaters dept till the straw came close to breaking his back. Lola was by the children zoo (about Lola see at the Propil #59 Nov 2002). So they both moved to work on Sunday, always on Sundays, with Beverly at the clinic. Always on time, very reliable. The Cohens are also guiding tours of the zoo in English. "There is no other place, which can give pleasure to all at once, like the zoo, says Norman.

"Who is your favorite animal?" - "The Lemurs", he answers.

Your favorite music? - "Classics of the 30th-40th.

Favorite food? - "Fish and chips, of course".

We all wish a Shana Tova and a happy and a healthy year to Norman and Lola and their children and 4 grand children.

"Life is what you think and make of it", says Norman "and it is all written in the Torah".

מתנדבי הגן מאחלים לכל חיות הגן, לצוות העובדים והמבקרים ברכת שנה טובה, בריאה ושמחה.

זאת יוצאת וזה בא חילופי קרנפים

בחצר האפריקאית חיו עד לשבוע שעבר טנדה וכרמי, זוג קרנפים. הזוג חי חיים מאוד שלווים ושמחים, אך לצערנו מעבר לידידות עמוקה ביניהם לא ראינו תוצאות לזוגיות שלהם. וכשאנחנו אומרים תוצאות אנחנו מתכוונים כמובן – לצאצאים.

מזה זמן רב אנו מדברים על בעיות פוריות באוכלוסיית הקרנפים הישראלית – ששוכנת אצלנו, בירושלים, ובספארי שברמת-גן. בעיות אלה חוזרות גם באוכלוסיות קרנפים בגני חיות בעולם, עובדה מצערת ביותר, שכן מדובר במין בסכנת הכחדה. בדומה להתמודדות עם בעיות הפוריות של הפילים, גם בקרנפות מנסה צוות אירופי לערוך ה ז ר ע ה

מלאכותית, בינתיים עם מעט מאוד ניצני הצלחה. לאחר מספר שנים של מעקב אחר מחזורי הבייץ של הקרנפה טנדה, נראה שהריבוי שלה ושל כרמי בן זוגה חסר סיכוי.

לכן, החלטנו ביחד עם צוות הספארי ברמת-גן לבצע החלפה, ולהעביר את טנדה הקרנפה לרמת-גן בתקוה

שחמשת זכרי הקרנפים של הספארי יצליחו לעורר אותה ולהביא להתעברותה. במקום טנדה, הגיע לגן החיות "שלום" – זכר קרנף בן כ-20, שישה יחד עם כרמי בתצוגת הקרנפים שלנו.

אין ספק שאם נצליח להיות שותפים בריבויים של הקרנפים, ונביא להולדת קרנף קטן, יהיה בזה שמחה גדולה שתפצה אותנו על תצוגת הרווקים – הקרנפים שלנו...

ויני העוזניה

כותבת: יהודית פיליפסבורן - מטפלת מחלקת ציפורים

אחד הדברים הקשים למטפל בבעלי חיים זה לאבד אחד מהם. רציתי לשתף אתכם בחוויה שלי כמטפלת – לאחרונה הלכה לעולמה אחת הציפורים הנדירות ביותר בארצנו – עוזניית הנגב שהפסיקה לקנן בארצנו ב-1994.

ויני שלנו הגיעה אלינו מדרום אפריקה לפני כ-6 שנים, בהיותה בת שנה, לצורך חיזוק גרעין הרבייה בשבי. מיד לאחר הגיע אלינו תקפו אותה מידי פעם התקפים שדמו מאד להתקפים אפילפטיים.

צילום: יהודית פיליפסבורן

מאוחר יותר להתקפים פסקו, וויני השתלבה היטב בתצוגת העופות הדורסים ועד מהרה הפכה למנהיגה בתצוגה וזכתה ל"כבוד" מצד הציפורים האחרות. למשל, הנשרים לא העלו בדעתם אפילו לרדת ולאכול מן הבשר לפני שויני אכלה. גם לי כמטפלת נוצר קשר מיוחד עם ויני. היא לא פחדה מבני אדם וכך האמינה בי וסמכה עליי. מדי בוקר, כשהייתי נכנסת לתצוגה ואומרת לכולם בוקר טוב, ויני היתה מסתכלת עליי ממרומי הגזע עליו ירדה וכן גם על קהל המבקרים שהיה עובר מדי יום במקום. תוך כדי עבודתי בצפרייה, היא הייתה מדי פעם יורדת ונעמדת ליד, או אפילו "מחזיקה" לי את צינור ההשקיה בעת שניקיתי את הברכה וכך הייתי מוצאת עצמי מנהלת

איתה שיחות בענייני היום, מדי פעם היתה ויני "חוטפת" לי שקית או מפתחות או כובע שנפל ורצה עם אוצרה בין השיחים בצפרייה על מנת שארדוף אחריה. גם קהל המבקרים היה זוכה בתשומת ליבה כשהיתה מדי פעם בפעם יורדת ומתהלכת על שביל המטיילים בסקרנות רבה. בוקר אחד מצאתי את ויני שוכבת על גבה במצב קשה. העברתי את ויני לקליניקה, שם עשה צוות הוטרינרים משך שעות מאמצים לייצב את מצבה ע"י תוספת חמצן ואינפוזיית נוזלים. כ-10 ימים נאבקנו כולנו והתפללנו שויני תתאושש. ויני חזרה קצת לעצמה, אבל נשארה חלשה. בהתיעצות עם גב' צילי כפיר, מתנדבת מחלקת הציפורים, פיזיותרפיסטית במקצועה, החלטנו להתחיל ולטפל בה כדי לחזק ולייצב אותה.

לצערנו, יותר מאוחר היא נמצאה מתה. בשבילי כמטפלת, תצוגת הדורסים לא תהיה עוד כשהיתה. ויני כבר חסרה לי מאוד וכבר אני מתגעגעת.

עמדת גיוס התרומות לכבוד עשור לגן החיות

סיכום של מבצע מיוחד:

במהלך חודשי האביב והקיץ ערכנו מבצע מיוחד לגיוס תרומות. במסגרת חגיגות העשור לגן החיות התנ"כי. המטרה הייתה לעורר מעורבות ואיכפתיות בקרב קהל המבקרים בגן, בעשייה של צוות הגן בשלושה פרויקטים מרכזיים:

פרויקט הריבוי של חתול החולות,

הפרויקט לריבוי ושחרור לטבע של היחמורים,

פרויקט הטיפול בעזרת בעלי חיים.

בחודשים אלה הוקמה עמדה מיוחדת שבה ניצבו עובדי הגן, מתנדבי הגן וילדי תנועת הנוער של הגן – כולם בהתנדבות. המתנדבים תרמו מזמנם וממרחם כדי להסביר, לספר וגם להתרים למען הפרוייקטים הנ"ל – פרויקטים מובילים בעשייה שלנו. המבקרים בגן התבקשו לתרום (אם רצו) תרומה של 10 ש"ח לאחד הפרוייקטים, בו גילו עניין מירבי. חלק מהמבקרים התלהבו והביעו תמיכה נלהבת ואף תרמו יותר, כפי יכולתם.

סיכום התרומות: 1154 ש"ח נתרמו לפרוייקט הריבוי והשחרור לטבע של היחמורים, 1550 ש"ח נתרמו לפרוייקט הריבוי (בשלב זה, מאחורי הקלעים) והמחקר בנושא חתול החולות, ו-2891 ש"ח נתרמו לפרוייקט הטיפול בעזרת בעלי חיים – פרויקט המתפתח וגדל משנה לשנה. סה"כ נתרמו 5595 ש"ח לכל הפרוייקטים.

כולנו מודים לכל התורמים ומתחייבים ליעד את הכספים לעשייה ולפיתוח של כל הפרוייקט. מרכזת הפרוייקט, איימי כץ, מציינת במיוחד את פעילותם של מספר מתנדבים בגן החיות (צעירים כמבוגרים) שהתמידו והגיעו שוב ושוב לעמדה ועשו מאמצים מתוך אמונה שלמה, להתרים סכומים נכבדים. ראויה במיוחד תרומתם של אנשי מועדון בית רחל בראשותה של הגב' אילנה אביסר שתרמו 700 (!!!) ש"ח לפרוייקט, כסיכום של שנות פעילות מוצלחות בגן החיות.

תודתנו נתונה לכולם על העזרה ושפע הרצון הטוב!

